

Har vi en läskris i Sverige?

Gustav Blix

Ansvarig grundskolefrågor

Svenskt Näringsliv

**Näringslivets
skolforum**

SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Varför är läsning så viktigt?

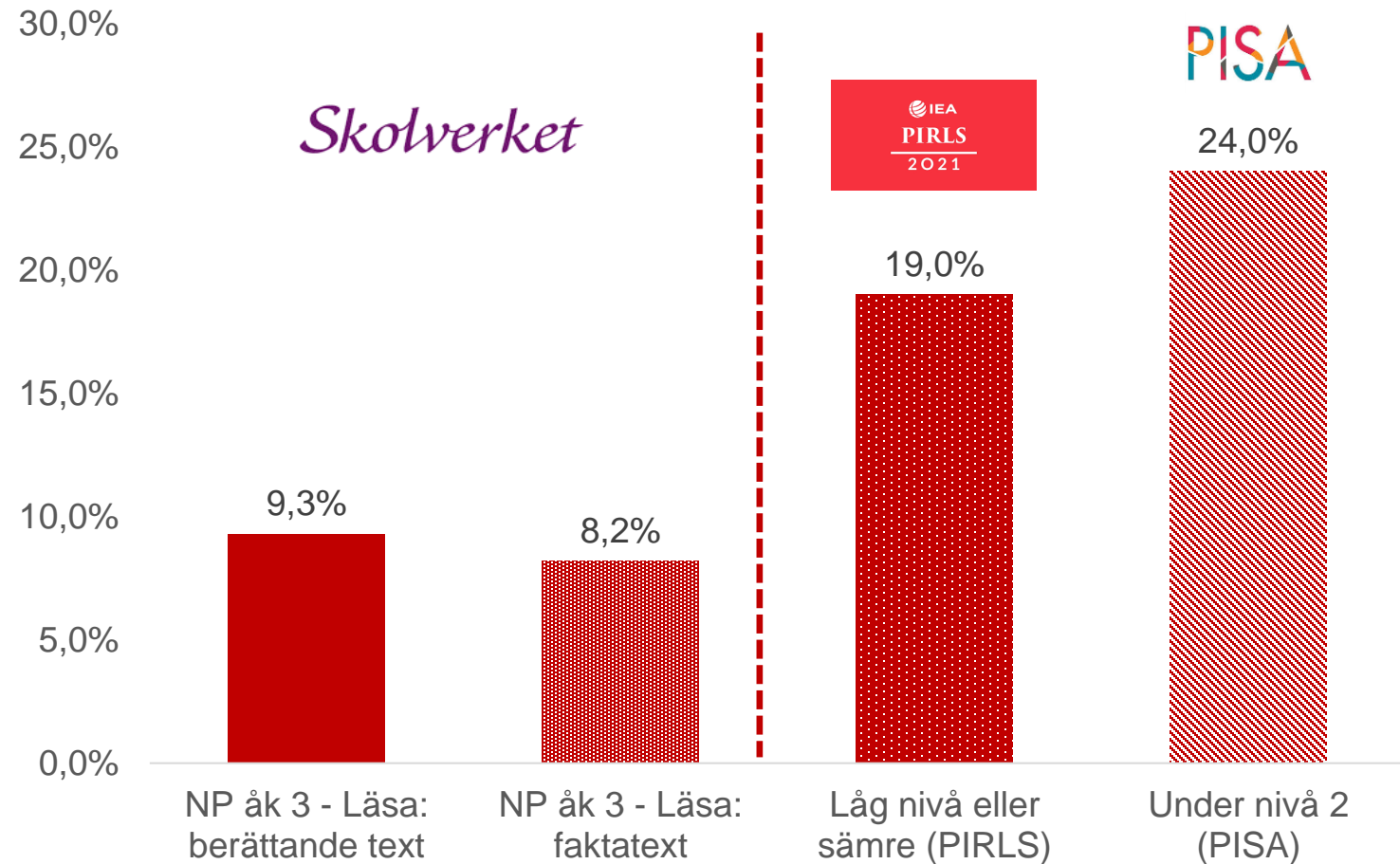
- Allvarliga konsekvenser för individen och för samhället.
- Riskeras utestängas från arbetslivet och samhällsdebatten.
- Rekryteringsproblem för bl.a. näringslivet.

Läskrisen på lågstadiet

- Flera indikationer på inte tillräckligt god läsförmåga.
- Andelen om ej når kravnivå på nationella prov i åk 3 ökar.
- 19 procent var på låg nivå eller sämre i PIRLS 2021 (åk 4).
- 24 procent av Sveriges 15-åringar når inte nådde upp till vad OECD ser som en basnivå av läsförståelse i PISA 2022.

Ej nått kravnivå - Läsning

Fördjupning kring läskrisen (främst på lågstadiet)

HUR SVENSK SKOLA MISSAR ELEVER SOM INTE LÄR SIG LÄSA

Hur svensk skola missar elever som inte lär sig läsa

- en granskning av bedömningsstöden i svenska

INGER FRIDOLFSSON

EN F-3-LÄRARUTBILDNING PÅ VETENSKAPLIG GRUND FÖR BÄTTRE TIDIG LÄS- OCH SKRIVUTVECKLING

En F-3-läroarutbildning på vetenskaplig grund för bättre tidig läs- och skrivutveckling

BETTY TÄRNING, ARON IHSE SEWARD
MAGNUS HAAKE & AGNETA GULZ

SÅ LÖSER VI LÄSKRISEN PÅ LÅGSTADIET

Så löser vi läskrisen på lågstadiet

LINDA FÄLTH
ANNA EVA HALLIN

Svenska fjärdeklassares läsförståelse – trender och förklaringar

GABRIEL HELLER-SAHLGREN
Institutet för Näringslivsforskning
London School of Economics

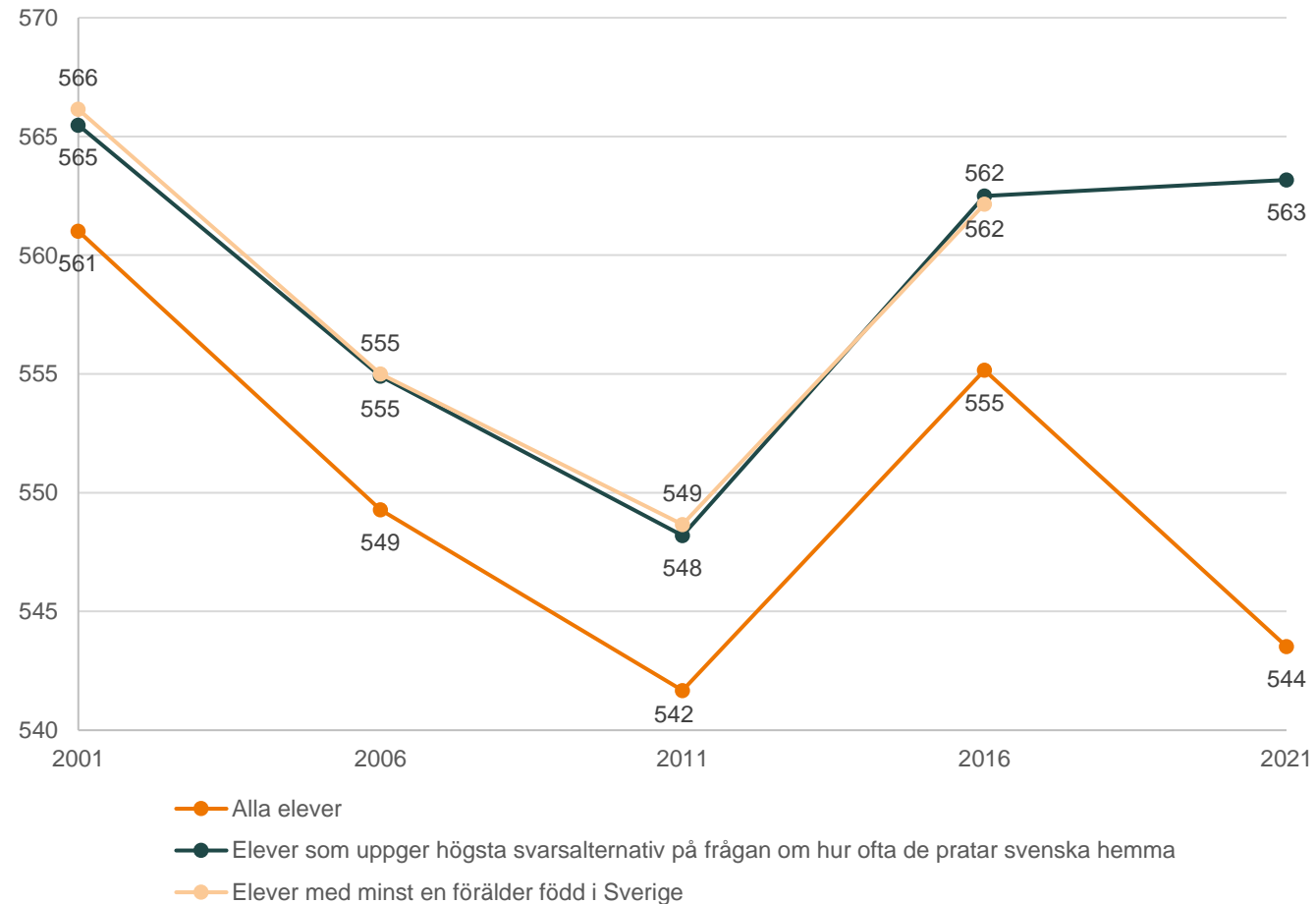
Om rapporten

- Analyserar de svenska utfallen i PIRLS bland fjärdeklassare samt hur olika faktorer är relaterade till resultaten i svenska klassrum.
- PIRLS gör det möjligt att undersöka hur exempelvis undervisnings- och bedömningsmetoder varierar mellan olika klasser i samma skola.
- Den sammantagna bilden är att Sveriges resultat försämrades i PIRLS 2021 och nu är tillbaka på 2011 års låga nivå. Samtidigt tycks betydelsen av elevers socioekonomiska bakgrund ha ökat.

Fördjupad analys nödvändig

- Växande gap i läsförståelse
 - Inte möjligt identifiera föräldrarnas födelseland i PIRLS 2021, men däremot i vilken utsträckning eleverna talar svenska hemma. I tidigare undersökningar har dessa faktorer följt varandra väl.
- Andelen elever som alltid talar svenska hemma minskade till 52 procent i PIRLS 2021 (från 66 procent i PIRLS 2016).
- Avgörande förklaring till kunskapsfallet mellan 2016 och 2021 (sannolikt i kombination med pandemins effekter).

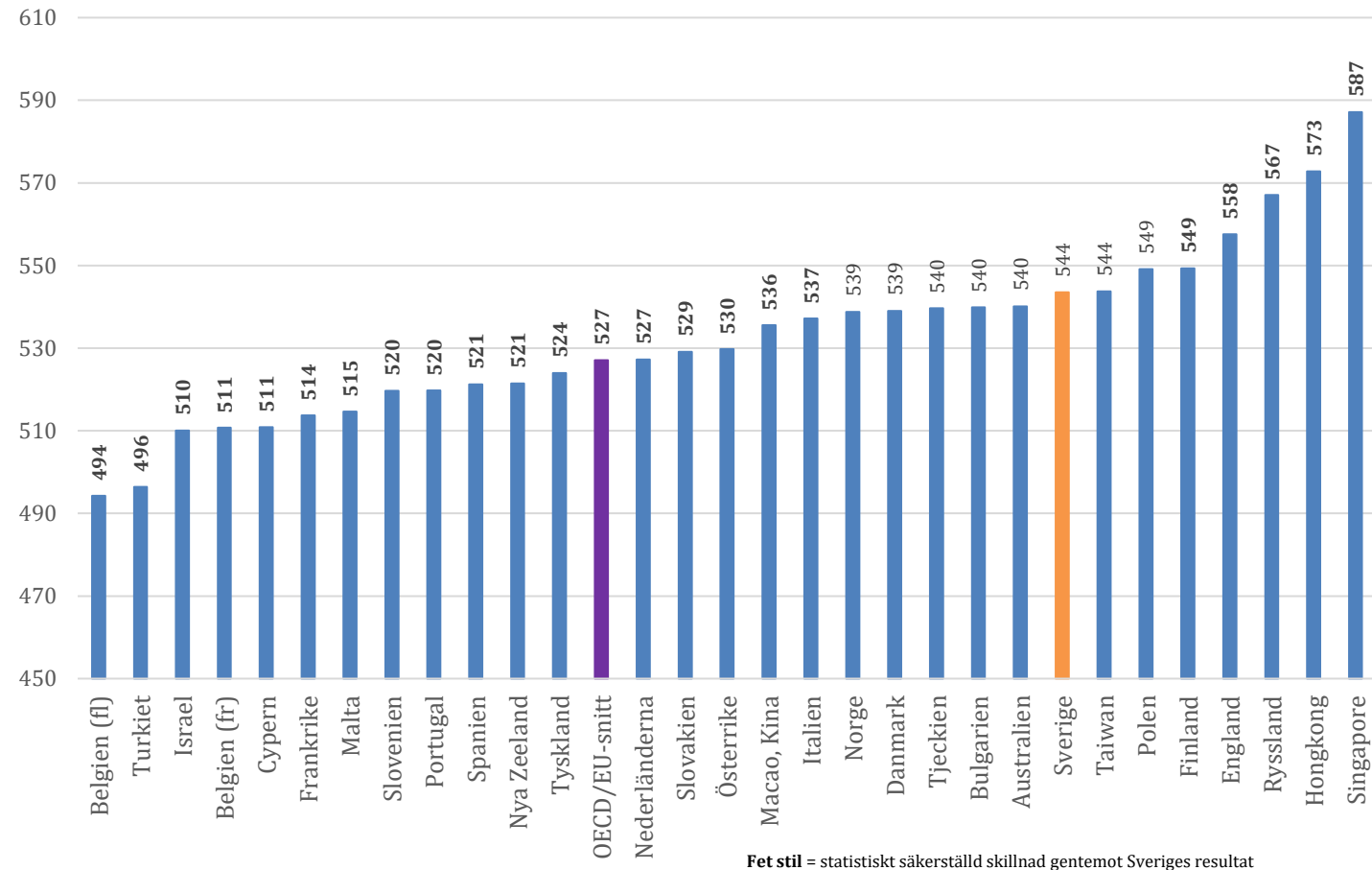
Figur 1. Sveriges resultat i PIRLS

Hur går det för Sveriges elever?

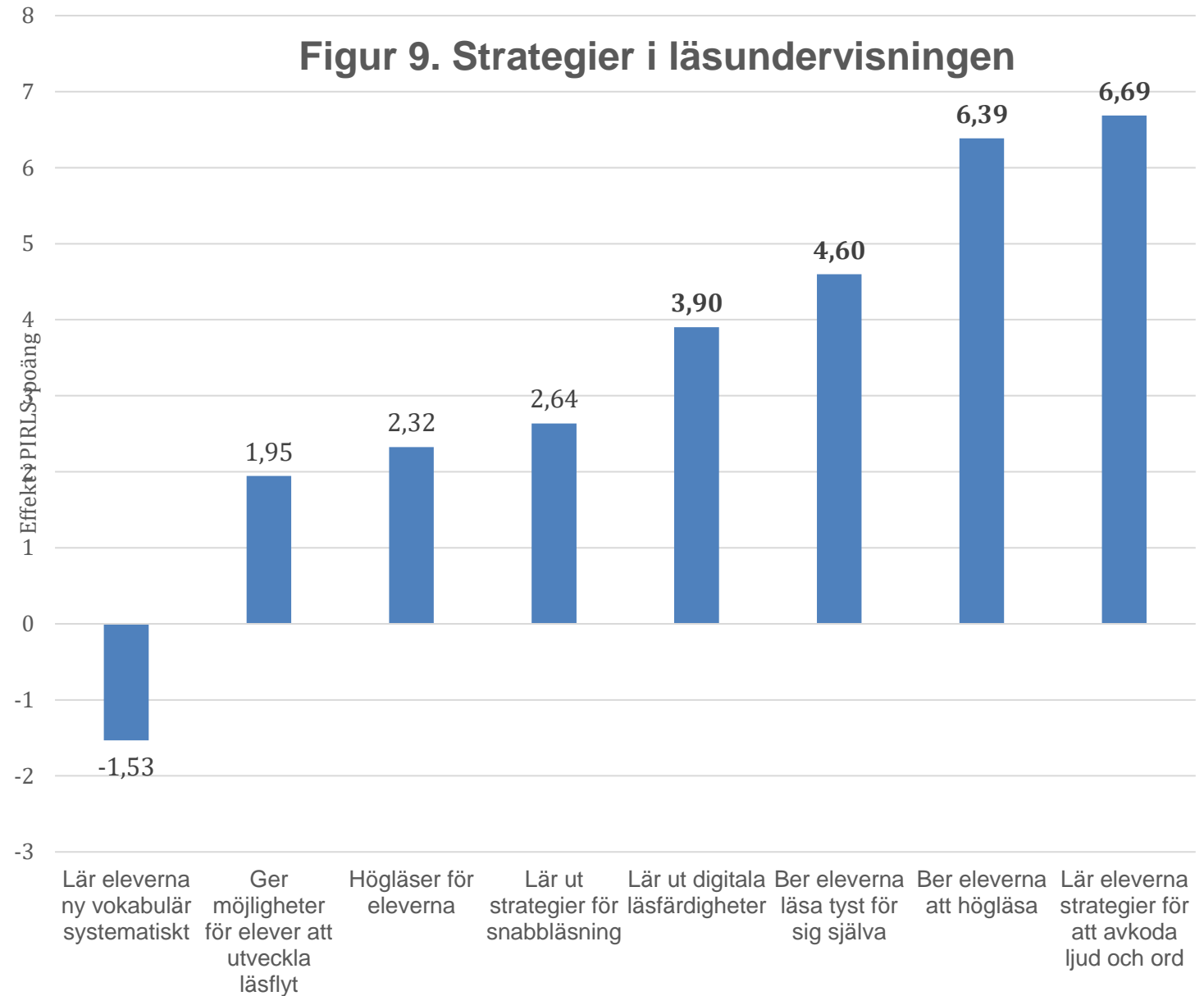
- Svenska fjärdeklassare sju totalt.
- Elever som alltid talar svenska är på fjärde plats:
 - Bäst i hela EU och OECD.
 - Presterade lika väl i PIRLS 2021 som 2016 och 2001 (när Sverige hade högst resultat av deltagande länder).
 - Andelen avancerade läsare i gruppen har nästan fördubblats sedan 2011.
 - Betydelsen av socioekonomisk bakgrund har inte heller ökat .
- Sannolikt att skillnaderna mellan elever av svensk respektive utländsk bakgrund uppgår till cirka 60 poäng. I så fall är det största gapet som har uppmätts.

Figur 4. Sveriges resultat och position i PIRLS 2021
Alla elever

Vad verkar göra skillnad för elevernas läsförståelse?

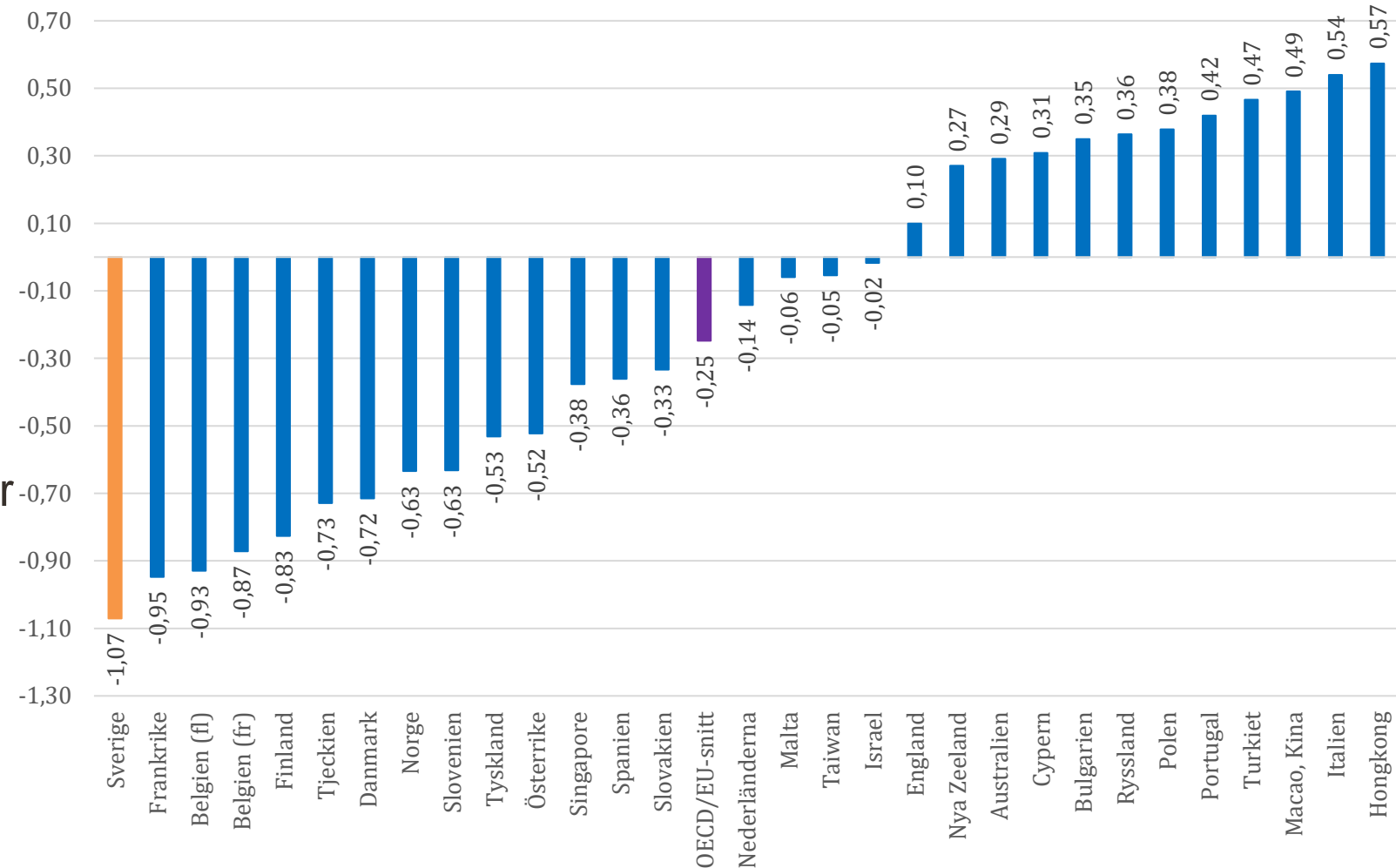
- *Avkoda ljud och ord* (phonics) verkar ha störst allmän effekt.
- Användning av *längre prov* är positivt relaterad till läsförståelsen.
- Sverige sticker ut vad gäller användning av *skönlitterära böcker med kapitel* (88 %, högst av alla länder). Effekten av detta är dock inte glasklar.
- *Mobbning* är negativt relaterad till läsförståelsen för alla elever. Sverige i mitten vad gäller *oordning i klassrummet* men ganska hög *frånvaro*.

Phonics gör störst skillnad

- Stämmer väl överens med forskning på området.
- Anmärkningsvärt att Sverige är det land där lägst andel elever får träning i avkodning
 - 23 procent av eleverna undervisas av lärare som uppger att de gör detta minst en gång i veckan.
- Ökad användning av *phonics* förefaller därför vara en prioriterad fråga att studera vidare om man vill förbättra läsförmågan i svensk skola.

Figur A10. "Lär eleverna strategier för att avkoda ljud och ord"
Strategier i läsundervisningen

Fet stil = statistiskt säkerställd skillnad gentemot Sveriges resultat

**Näringslivets
skolforum**
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Vad behöver göras?

Se över kursplanerna.

Gör om bedömningsstödet i grunden.

Läroarutbildningen och specialläroarutbildningen.

Översyn av läromedel.

Tack!

Gustav Blix

gustav.blix@svensktnaringsliv.se

**Näringslivets
skolforum**

SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM